

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni račun štev. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravljanje: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratov: Cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—.
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.—.

Da, v luči dejstev!

V našem listu smo (št. 23. z dne 3. junija) osvetlili v luči dejstev pokret političnega mačkovstva v Sloveniji. Če mačku stopiš na rep, zacvili. Ni sicer maček zacvilil, marveč »Slovenska zemlja«, ki izhaja v Ljubljani. Nismo je imenovali niti je nismo imeli v mislih, pa je le zamijavkala. Stari pregovor se pač vedno uresničuje. V svoji številki (12. v tem letu, dne 30. junija) nam »Slovenska zemlja« odgovarja, ker smo jo baje »zdelali«. Naših dejstev pa ne more zanikati niti zatemniti luči, ki sije iz teh dejstev.

Dejstvo je, da je v Dubravi pri Zavrču morala pred hrvatsko zastavo izginiti slovenska zastava. »Slovenska zemlja« priznava, da tako ravnanje »nasprotuje enakopravnosti in kali medsebojnost«. Ali naj je s to slabotno-milo sodbo stvar končana? Za nas in za vse zavedne Slovence ne. Dubrava je obmejni kraj, v katerem prebivajo tudi Slovenci. V tem kraju ni smel Slovenec v svoji lastni hiši poleg hrvatske zastave razobesiti tudi slovensko. Ako bi bil vztrajal pri tem, da naj ostane slovenska zastava, bi se bogve kaj zgodilo njemu in njegovi hiši.

Zborovanje, ki se je vršilo v Dubravi, je bilo namenjeno tudi Slovincem, prav za prav bolj Slovincem kot Hrvatom, ker je bilo zaradi Slovencev sklicano v obmejni kraj. In kakšna čast je bila skazana Slovincem in njihovi zastavi? Na zborovanju so nastopili poleg hrvatskih govornikov tudi zastopniki mačkovstva iz Slovenije, ki so branili slovensko čast s tem, da so strašno napadali dr. Korošca. Dejstvo iz Dubrave se ne bo pozabilo, ker razsvetljuje z bengalično svetlobo položaj slovenstva v mačkovstvu: umik slovenske zastave pred hrvatsko je simbol (znamenje) podrejenosti in manjvrednosti slovenstva v pokretu političnega mačkovstva, ki je narodno-hrvatski pokret.

Ta pokret si je nadel v Sloveniji ime »kmečko-delavskega pokreta«. Mi smo v navedenem članku našega lista ugotovili, da je to geslo vzeto iz marksizma, da so ga potem prevzeli liberalni kmetijci, sedaj pa z njim krošnjarijo po Sloveniji politični Mačkovi. V odgovoru na to se je »Slovenska zemlja« razgostobesedila o sedanjih gospodarskih prilikah, ki so rodile novo spoznanje in z njim nova prizadevanja, o misli družbene spremembe, ki je postala že toliko močna, da je nevarna tistim, ki bi imeli radi, da bi bil volk sit, a koza cela. Ne vemo, komu pripisuje članek »Slovenske zemlje« vlogo volka in komu vlogo koze. Med vrstami bi se to dalo citati.

Rajši pa odgovorimo na to, kar je zapisano v vrstah samih. Člankar govori s simpatijo o novodobnem delavskem gibanju Marxa in Engelsa, čigar osnovna misel da ostaja resnična, misel namreč, ki jo je jasno označil Engels v poslovnem govoru ob grobu svojega prijatelja in sodelavca Marxa, da je namreč odkril »preprosto dejstvo, po katerem morajo ljudje pred vsem najprej jesti, piti, stanovati in se oblačiti, preden se morejo ukvarjati s politiko, z znanostjo, umetnostjo, verstvom.«

Res, to je preprosto dejstvo, znano povsod, saj so mu že stari Rimljani dali izraza z znanim rekom: Primum vivere, dein philosophari (najprej živeti, potem je šele mogoče modrovati). Spričo tega hočemo, uporabljajoč člankarjevo primerko o volku in kozi, to-le ugotoviti: Marksizem v Rusiji je volk, ljudstvo pa koza. In ta koza ni cela: ljudje v Rusiji nimajo jesti ne piti, nimajo človeka dostojnih stanovanj, nimajo obleke. Marksizem-volk pa je sit. Tak je marksizem v dejanstvu.

Preostaja še, da od naziva mačkovskega pokreta (Kmečko-delavski pokret) obrnemo svojo pozornost do idejne vsebine tega pokreta. Kakšen je njegov program? Mi smo v članku, ki je »Slov. zemlja« ozlovljil, ugotovili, da se mačkovstvo ne more povzpeti do resnega in stvarnega programa. Na to nam ta list odgovarja s težko

prikrito nevoljo: »Ali moramo vedno govoriti gluhim ušesom, da nismo centralisti in ne unitaristi, ampak da smo njuno nasprotje? V tem je načelna bistvenost našega prizadevanja.« K temu pripominjamo: Taka načelnost ne zadostuje, ker je samo negacija (zanikanje), pa nima pozitivne vsebine.

Koliko izjav pada danes proti centralizmu? Vsak dan jih je na tucate. Sama JNS — volk v ovčji obleki — sebe proglašja kot nasprotnico centralizma ter celo odklanja preveliki unitarizem, ki nasprotuje slovenski samobitnosti. Gre za pozitivno vsebino. Gre za vprašanje: kako naj se dejansko uredi naša država. In vprav tukaj molči g. dr. Maček. Trapistovska metoda molčanja za politiko ne velja. Mačkov učitelj štefan Radič je bil izredno gostobeseden in »prožen« v programih. V dobi abstinence (odsotnosti od Beograda) je stalno prepeval melodijo: »Republika, vsemu svetu dika«, in proglašal načelo: Srbi, Hrvati in Slovenci so 3 narodi. Ko pa je l. 1924 s svojimi poslanci prišel v beogradski parlament in potem v vlado, je priznal brezpogojno centralizem in vse, kar je z njim v zvezi, ter svečano proglasil Slovence, Hrvate in Srbe za eden narod. Kaj je dr. Mačkov program, nihče ne ve. Nam pa se hoče jasnosti in doslednosti. »Slovenska zemlja«, bodi prepričana: program slovenstva korenini v slovenski zemlji. Mačkovstvo je za slovenstvo tuj element, ki v Sloveniji nima eksistenčne pravice.

V NAŠI DRŽAVI.

Seja širšega glavnega odbora JRZ in napoved občinskih volitev. V Belgradu se je vršila prvič 7. julija seja širšega glavnega odbora JRZ, kateri so prisostvovali skoro vsi člani tega odbora. Ob tej priliki je napovedal notrajni minister dr. A. Korošec, da se bodo po zakonu o občinah letos po vsej državi vršile občinske volitve. Triletna doba se zaključuje za moravsko in vrbasko banovino 6. avgusta, za drinsko, donavsko, savsko in primorsko banovino 8. avgusta, za zetsko, varždarsko in dravsko banovino pa dne 15. oktobra. Občinske volitve bodo torej meseca septembra, oktobra in novembra. Na omenjeni seji je poročal dalje ministrski predsednik in zunanji minister dr. Stojadinović o naših zunanjepolitičnih odnošajih, ki so do vseh držav iskreni in

močni, kakor še niso bili nikoli dosedaj. Govorili so še na seji razni govorniki in kot zaključek prvega sestanka širšega glavnega JRZ odbora je bilo med drugim sklenjeno, da se glede predstojećih občinskih volitev nalaga dolžnost vsem strankinim organizacijam, da energično podvzamajo pravočasno vse potrebne ukrepe za popoln uspeh JRZ pri volitvah. Za strankine finance se zasedaj določajo sledeči dohodki: prostovoljni prispevki prijateljev, redni mesečni prinosi narodnih poslancev in senatorjev JRZ ter dohodki od strankinih prireditelj, ki morajo biti vedno meseca februarja. Višina teh doprinosov ter njihove razdelitve na posamezne organizacije bo odredil ožji glavni odbor. Ožjemu glavnemu odboru se prepušča rešitev vprašanja pečata, strankinih znakov in legitimacij.

Zastopniki Balkanske zveze so zborovali na Bledu od 10. do 15. julija. Dne 10. julija se je sestel na Bledu gospodarski svet Balkanske zveze, katerega je otvoril naš ministrski predsednik dr. Milan

tojadinovič. Po otvoritvi so bile imenovane tri komisije z delokrogom do 15. t. m. Trgovinska komisija je razpravljala v glavnih obrisih o trgovinskih odnosih med državami Balkanske zveze. Prometna komisija je izdelala načrt za ustanovitev pomorskega odseka, ki bo skrbel, da postanejo pomorske poti med državami Balkanskega sporazuma ugodnejše. Nadalje je govorila o železniškem omrežju, o izboljšanju zvez, o cestah, o izenačenju voznega reda itd. Komisija za turizmo je izdala sklep o ustanovitvi balkanskega turističnega odseka in mu je določila delokrog. Plenum gospodarskega sveta Balkanske zveze se znova sestane 15. julija in bo razpravljala o predlogih posameznih odborov. Po zaključku zasedanja bodo delegati odpotovali v Ljubljano, kjer jih bo ban dr. Natlačen pogostil. Nato se bodo z avtobusi odpeljali na Sušak, Dubrovnik, Split, Kotor in na Cetinje.

Velika nova javna dela. Vlada je sklenila 9. julija zelo obsežna nova javna dela, ki obsegajo gradnjo cest, železniških zvez, skladišče za žito in zgraditev državne tiskarne v Belgradu.

Za omejitev navala na naše srednje šole in vseučilišča. Prosvetni minister je stavil strokovnjakom na prosvetnem polju več vprašanj, kako bi bilo mogoče zajezi navalo dijaštva na naše srednje in visoke šole. Prosvetni minister pravi, da je letos dotok dijakov na srednje šole izredno velik. V belgrajskih gimnazijah bo treba ustanoviti nad 20 novih oddelkov samo za I. razred. V Sarajevu je položilo sprejemni izpit za I. gimnazijski razred preko 1000 učencev. Prosvečno ministrstvo ima nad 1000 prošelj mladih profesorjev, ki so končali študije in čakajo na namestitve. Strokovnjaki bodo izdelali predloge, kako bi bilo treba v bodoče dijakke strožje izbirati. Naj bi se vršila matura ali zrelostni izpit samo v banovinskih mestih za vso banovino. Uvedli bodo tudi najbrž sprejemni izpit na visokih šolah.

Trgovinska centrala držav Male zveze. Na pobudo čehoslovaške vlade je bil dosežen sporazum za ustanovitev posebne trgovinske centrale držav Male zveze, ki bo služila v prvi vrsti pospeševanju izmenjave blaga med Jugoslavijo, Rumunijo in Čehoslovaško. Zaenkrat bo ustanovljena taka centrala v Pragi, pozneje pa tudi v Belgradu in v Bukarešti.

ŠKODA PO TOČI IN ZAPROŠENA POMOČ.

Pregled in cenitev škode po toči v maju in juniju v Sloveniji sta zaključena. Toča in nalivi so povzročili v dveh mesecih na 11.000 ha nad 19 milijonov dinarjev škode. Opis in oceno škode je poslala k. b. banska uprava na pristojno ministrstvo v Belgrad. Naprošeni sta kmetijsko in ministrstvo za socialno politiko, da izposlujeta 2 milijona dinarjev kot podporo za nabavo koruze in moke najhujše prizadetim. Prometno ministrstvo pa je naprošeno, naj izda potrebno število dovolil za brezplačen prevoz živil iz južnih delov države v Slovenijo. Banska uprava prosi nadalje, da dovoli kmetijsko ministrstvo iz kmetijskega sklada za nabavo semen za jesensko in spomladansko setev vsaj

1 milijon Din. Za škropljenje sadovnjakov in vinogradev pa prosi 400.000 Din, kar bi bilo najmanj, da se rešijo po toči uničeni vinogradi. Upoštevati moramo namreč, da kmetovalci zdaj, ko jim je toča pobila vse ne bodo imeli sredstev, s katerimi bi krili stroške, ki so potrebni, da se poškodovani vinogradi in sadovnjaki zavarujejo proti raznim boleznim ter škodljivcem. Če država ne bi ljudstvu priskočila na pomoč s semeni in sredstvi za zavarovanje vinogradov in sadovnjakov, grozi velika nevarnost, da bo ostalo v bodočih letih mnogo polja neobdelanega, sadovnjaki in vinogradi pa bodo izgubili na svoji vrednosti in donosnosti radi bolezni in škodljivcev. S tem pa bi bilo hudo prizadeto naše narodno gospodarstvo za več let naprej. Prepričani smo, da bo vlada, ki je doslej še vedno pokazala razumevanje za nesreče našega kmečkega prebivalstva, priskočila tudi v tem primeru na pomoč in tako rešila našega kmeta vsaj najhujše stiske in pomanjkanja.

V DRUGIH DRŽAVAH.

V avstrijsko vlado sta vstopila dva hitlerjanc. Sporazum med Avstrijo in Nemčijo je bil objavljen na Dunaju 11. julija zvečer. Že dalje časa so se vršila pogajanja med avstrijskim kanclerjem dr. Sušnikom in dunajskim nemškim poslanikom Papenom. Glavna vsebina sporazuma je ta, da se je Nemčija zavezala, da bo spoštovala neodvisnost ter samostojnost Avstrije in se ne bo vmešavala v avstrijske notrajne zadeve. Istotako se zavezuje tudi Avstrija, da ne bo trpela v nobenem obližju vmešavanja v nemške notrajne zadeve. V zvezi s pobotanjem je obustavljen vsaka neprijateljska gonja v tisku in po radiju med obema državama. — Dne 11. julija v poznih večernih urah je bil objavljen na Dunaju ukaz o imenovanju hitlerjevskih zastopnikov v vladi. Imenovana sta Edmund Gailse-Horstenau za ministra brez portfelja, dodeljen zveznemu kancelarju, in Guido Schmidt za državnega podtajnika za zunanje zadeve. V narodno-socialističnih krogih je bilo sprejeto to imenovanje z velikim zadovoljstvom. — Istotako je 11. julija zvečer iz Berlina sporočil po radiju nemški propagandni minister Goebbels sklep premirja z Avstrijo. Ki bo okrepil zavest nemške spupnosti ter bo obrodil bogate sadove.

Schuschnigg in Hitler se bosta sestala. Po doseženem načelnem sporazumu med Avstrijo in Nemčijo se bo vršil v kratkem sestanek med avstrijskim kanclerjem Schuschniggom in Hitlerjem. Ob tej priliki bo urejeno za bodočnost nemško-avstrijsko sodelovanje.

S petimi novimi ministri izpopolnjena Kjezeivanova bolgarska vlada je izdala proglas, v katerem obljublja, da bo ohranila dosedanje politiko do Jugoslavije in Zveze narodov in bo izpeljala 18. oktobra volitve, ki naj pomirijo in že enkrat uredijo notrajni položaj v državi.

Temeljna načela italijanske trgovinske politike za bodočnost. Sankcije proti Italiji so ukinjene in tudi naša vlada je to vprašanje, ki nam je bilo v toliko škodo, spravila z dnevnega reda. Italijansko časopisje objavlja v očigled odpravi sankcij temeljna načela, katerih se bo Italija dr-

žala za bodoče v svoji trgovinski politiki. Ta načela so v glavnem tale: Kdor hoče Italiji prodajati svoje blago, mora najprvo kupovati italijansko blago. Izključeno pa je, da bi mogel v bodoče kdorkoli vsiliti Italiji blago, ki ga sedaj pod silo razmer v dobi gospodarskega obleganja sama izdeluje. Italija hoče v svojih gospodarskih odnosih napram inozemstvu vzpostaviti popolno ravnotežje. To načelo bo merodajno za obnovo gospodarskih odnosov z Italijo. Blagovni promet z vsako posamezno državo bo mogel doseči prejšnjo višino le, v kolikor bodo posamezne države priznale strogo izvajanje teh načel italijanske trgovinske politike.

Za sporazum med Francijo in Nemčijo. Francozi in Nemci so proslavljali 13. julija 20letnico največje bitke svetovne zgodovine pri Verdunu na Francoskem. Krog 500 bivših nemških bojnikov, ki so se večinoma osebno udeleževali verdunske bitke, je odpotovalo 12. t. m. iz Saarbrückena v Verdun, kjer je bil 13. julija skupni kongres bivših bojnikov.

Francija odpovedala sredozemsko pogodbo. S 15. julijem prenehajo sankcije proti Italiji. Z ozirom na ukinitve sankcij je Francija odpovedala sredozemsko pogodbo, katero je sklenila z Anglijo glede medsebojne pomoči v Sredozemskem morju, če bi bila postala Italija na morju napadalka.

Kitajci se bojujejo med seboj. Kitajci so pričeli med seboj vojno in to radi vpadu Japoncev na kitajsko ozemlje. Južna, takozvana kantonska kitajska država, ki ima svoje ime po svojem glavnem mestu Kantonu, je hotela napovedati Japoncem, ki se vedno bolj šopirijo po severni Kitajski, vojno. Njena armada bi morala čez ozemlje druge kitajske nankinske države, koje prestolnica je mesto Nanking, in v kateri vlada general Čangkajšek. — Nankinska vlada bi rada ostala v prijateljskih stikih z Japonci. Ker nankinska vlada ni dovolila prehoda četam južne države čez svoje ozemlje, sta se obe državi zapletli v vojno, v kateri začasno zmagujejo kantonci, h katerim kar trumoma prehajajo vojaki nankinske vojske, ker so ogorčeni zaradi prizanašanja Japoncem.

Iz Abesinije. Italijanski podkralj v Abesiniji Graziani je odredil, da bo štela italijanska armada v vzhodni Afriki 215.000 mož. — Abesinski četniki so napadli in poklali v bližini kraja Lekente v pokrajini Volega italijansko vojaško odposlanstvo, ki je potovalo v treh letalih in je pristalo v omenjenem kraju. Umorjeni so bili med drugimi: italijanski general, generalštabni polkovnik, major in en inženier. Ostal je pri življenju samo en misijonar, ki je sporočil v Addis Abebo o pokolju. Podkralj je odposlal proti vstajem kazensko ekspedicijo, katero tvorijo oklopni avtomobili, tanki in letala. Ekspedicija bode nastopila z vso strogostjo proti napadalcem in proti prebivalstvu, ki ščiti četaše.

Ali si že obnovil naročnino?